UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Vltimarvm Volvntatvm, Svccessionvm, & Legitimationum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm XXIIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96520

Visual Library

cari pōt,ac etiā quando de exequutore eligendo age
retur,tamē dico,ꝙ in caſu noſtro incertitudo poteſt
a futuro euentu certificari,vt ſupra dictum fuit: Item
differentia,quæ fit inter exequutorem incertū de in-
certis datū,& inter alia legata,aliàsq; diſpoſitiones,vi
detur verbalis, qm̄ & datio exequutoris facta à teſta-
tore dicitur diſpoſitio,& vltima volūtas c.ſi religio-
ſus de teſta.in 6.& in iuribus ſupra allegatis; & Sozi.
hanc differentiā nō ſenſit,ſi eius verba rectè pōde-
rentur.& Pau.de Caſt.ex poſito allegatus in d.l.j.in fi.
ff.de lega.2. qui idē dicit in l.captatorias ff. de leg.
loquitur in caſu in principio conſiderato, videlicet
quādo eſſet cōmiſſa electio perſonę incertę de incer-
tis,& per verba denotantia liberā voluntatē,vt in d.l.
ſi inſtitutio,d.l.captatorias,d.l.vtrum,& d.l.quidam
relegatus cum ſimilibus,quo caſu illo nolente elige-
re,non recurrebatur ad arbitrium boni viri,& ſic di-
ſpoſitio poterat reddi ridicula,& fruſtratoria,qa ſub-
ſtantia diſpoſitionis quodammodo dicebatur in po-
teſtate alterius cōmiſſa vt ibi per Pau.non aūt loquiť,
quando eſſet cōmiſſa per verba denotātia arbitrium
boni viri,vt ſupra declaratum fuit: Et hæc ita cōſide-
rantes poſſent melius facere,quam faciant, ad fauo-
rem teſtamenti ſubſtinendi,& diſpoſitionis teſtatoris
conſeruandæ. Et quoniam ſemper audiui veteres di-
centes,ꝙ Reuerendi Patres domini de Rota, reiecto
rigore ſoliti ſunt æquitati,& veritati adhærere, nun-
quā poſſem adduci, vt crederē, ipſos in caſu ꝓpoſito
iudicaturos fore contra teſtm̄,& diſpoſitionē tanquā
captatoriā eſſe inualidam: Et negari nō poteſt,ꝙ hæc
quæſtio ſit valdè dubitabilis, & ambigua,veluti ad
utrāq; partem atteſtātur:quo fit,vt iudices,reiectis api
cibus,& ſubtilitatibus, debeant illi opinioni adhære-
re,quæ volūtati,& validitati diſpoſitionis defun-
cti magis fauet,iuribus vulgaribus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

Filij legitimati hæredes vniuerſaliter in proprietate,alio inſtituto in vſufructu omnium bonorum,legitimam petere nequeunt,nec quoad proprietatem,nec quoad vſumfructum.Contra nu.4.

Secus ſi ſola legitima eſſet filijs relicta.

Filij vniuerſaliter in omnibus bonis quoad proprietatem inſtitu ti,legitima eorum non eſt in conſideratione. Contra nu.6.

Vſusfructus reſpectu omnium bonorum,& totius hæreditatis grauato, quoad legitimam reijcitur, & ea ſtatim abſq; onere debe tur,reſiduum verò cum ſuo onere remanet.

Alimenta præſtare qui tenetur, vbicunq; velit,etiam extra domū ſuā præſtare illa poteſt,& quomodo hoc verum ſit nu.14.

Legatum alimentorum relictum habitationem continet.

Alimentis relictis alicui,ſi & donec in domo hæredis habitaue rit,etiam extra domum hæres illa præſtare poteſt.

Et alimentarius quoq; illa extra domum hæredis petere poteſt, quando iuſtam cauſam habitandi extra haberet.

Legata,& fideicommiſſa particularia ſiue verbis directis, ſiue precatiuis,vel obliquis fieri non refert.

Verba directa,& obliqua quæ dicantur.

Habitatio domus hæredis vna cum alimentis relicta cenſetur, ſi teſtator mandaſſet etiam alimentarium debere ſtare in eadem habitatione,& domo cum hærede,

EPITOME.

FILIIS inſtitutis vniuerſaliter in proprietate,alij relicto vſufructu omnium bonorū, ſtatim legitima abſque vſusfructus onere debetur.

Alimenta in domo hr̄dis p̄ſtāda ſunt, qn̄ teſtator p verbū mādo ad legatariū alimētorū directum vellet, vt alimentarius cum hærede in eadem domo cōmo-raretur ratione curæ,regiminis, & adminiſtrationis.

CONSILIVM XXIIII.

SVPER duobus mihi propoſitis breuius, q̄ potero,qd iuris ſit,explicabo: Primū eſt, ſtante teſtō do. Mini, in quo filios ſuos le-gitimatos vniuerſaliter hæredes inſtituit, & dno Neſtori eius fratri omniū ſuorū bonorū vſum fructū reliquit, An ipſis filijs debeať legitima debita iure naturæ pleno iure, videlicet quo ad proprietatē, & vſumfructū,ita quod dom.Neſtori ſolū reſidui vſuſ fructus debeatur. Secundū eſt, vtrū dominus Neſtor teneatur recipere filios do. Mini cū familia ipſorum ad habitandū ſecum in eadē domo. ¶ Capio primū, in quo illud ſanè prima facie videtur, quod filijs do. Mini non debeatur aliqua legitima,viuente dom.Ne-
1 ſtore,quo ad proprietatē,& vſumfructū: † Nā ex quo ipſi fuerūt inſtituti vniuerſaliter hęredes quo ad pro-prietatem bonorum hæreditatis,nō poſſunt dici gra-uati in legitima eis debita,quia cōpenſatur illud plus, quod fuit vltra legitimā relictū quoad proprietatem, cum vſufructu ipſius legitimæ, vt voluit gl.in l.vxori la 4.ff.de vſufr.lega.& in §.ꝓhibemus in auth.de trien. & ſemiſſ.& ſentit etiam in gl.in auth.nouiſſima.C.de inoffi.teſtamē.quā opinionem videtur expreſsè ſequi Bar.in auth.hoc locū in 3.col. C.ſi ſecund.nups.mul. & ideo cautelam hanc ad grauandū filiū in ſua legiti ma docuit gl.in d.§.prohibemus in verb.relinquatur, videlicet,vt pater vniuerſaliter filios inſtituat in om-nibus bonis quoad proprietatem , & alteri relinquat vſumfructū omniū bonorū, qm̄ ipſi filio nō debebiť vſusfructus etiam legitimæ,donec vixerit vſufructua-rius,& hoc modo limitatur tex.in l.quoniam in prio ribus,& in auth.nouiſſima.C.de inoffi. teſta.vt voluit Ang.in d.l.prohibemus,;& ſequuntur moderni repe-tentes in l.Titia cum teſtō §. Imperator ff.de leg.2.& firmatur hęc ſentētia per tex.in d.l.vxori la 4.ff.de vſu fruct.lega.vbi teſtator,qui habebat vnicam filiam,le-gauit vxori ſuæ vſumfructum oīum bonorū, vſq; dū filia impleret 18.annum dicitur ibi, ꝙ interim vxori debetur vſusfructus integer omnium bonorum mo-bilium,& immobilium,& etiam iuriū,hoc eſt nomi-num debitorum,vt ibi declarat Bar.¶ Nec obſtāt ea, q̄ volūt doct.cōiter in d.auth.hoc locū, & in d.l.Titia la j. Titia, dum concludunt,ꝙ ſi pater vxori, vel alte-ri relinquat vſumfructum omnium bonorū, hac in-tentione.vt ſibi debeatur vſusfructus omnium bono rum,& conſequenter nō ſit locus conſuetudini Bul-gari,de qua in d.auth.hoc locum,& in d.l. Titia, pro-ut pōt facere pater, qui filios habebat,iux.quę haben-tur per Bal.in l.fi.C.de indict.viduit.toll.vt quia vxori ſuæ reliquiſſet vſumfructum omniū bonorū per hęc verba,relinquo vſumfructum omnium bonorum,& nō per illa verba relinquo vxorem dominā,maſſariā, & vſufructuariam,vt habetur per Pa.de Caſt.in conſi. 389. tunc filijs debeatur ſua legitima cum ſuo vſufru ctu taliter,ꝙ vxori nō debeatur in vita ſua vſusfructus legitimæ debitę ipſis filijs iure naturę,in qua filij gra-uari nequeunt etiā reſpectu vſusfructus, vt in d.auth. nouiſſima & in d.l. quoniam in prioribus cum ſimi-
2 libus.Quia rn̄detur, † ꝙ hęc doctrina ſcribentiū pro-cedit,qn̄ vxori, vel alij eſſet relictus vſusfructus oīum bonorum,& filio, ſeu filijs ſolū eſſet relicta legitima debita iure naturæ,vel ea aliquid minus:quo caſu filij poſſunt agere ad ſupplementum legitimæ, iuxta tex. in l.ſcimus.§.repletionē C.de in offi. teſta.& in §.hæc autem in auth.vt cum de appel.cognoſ.& tunc vxori ſeu vſufructuario non debetur vſusfructus legitimæ debitæ iure naturæ,ſed illam filij debēt habere pleno iure cum vſufructu ipſius,& hoc eſt cōmune in omni quarta,vt habetur in d.auth.nouiſſima.&in l.quod de bonis.§.fructus,& ibi not.ff.ad l.falcid.& in l. in fidei-

commiſſa-

cõmiſſaria.ff.ad Treb.ſecus verò,quando pater fil ios ſuos inſtituiſſet hęredes vniuerſaliter in oĩbus bonis, & in toto patrimonio quoad proprietatem,& vxori, vel alij reliquiſſet vſumfructum oĩum bonorũ, quia tũc vſufructuario deberetur vſusfructus legitimæ debitæ ipſis filijs:& ratio eſt,qm̃ tunc filij non cenſerentur grauati in legitima, cùm eis eſſet relicta proprietas omniũ bonorũ &,facta compẽſatione ꝓprietatis omnium bonorũ cũ vſufructu legitimæ, filij nõ poſſent dici grauati ad gl.in d.§.prohibemus arg.l.pater puellę.C.de inoffi.teſt,& facit regula, q̃ hẽt, ꝙ qui in vno releuatur,in alio poteſt grauari.l.cũ qui de iureiuran.cũ ſimil.& maximè hęc procedunt,qñ filij eſſent hęredes inſtituti in proprietate ampliſſimi, patrimonij,vt colligitur ex gl.ſupra allegata, ꝓut factũ fuit in caſu noſtro,tũ etiã quia
3 † quando filij fuerunt inſtituti vniuerſaliter in omnibus bonis teſtatoris,& in illorum proprietate, legitima debita iure naturę nõ eſt, nec eſſe debet in cõſideratione taliter, ꝙ ſi filij vellẽt eligere ſuam legitimam,& reſiduũ repudiare nõ poſſent,vt volunt doc.Bar.Pau.de Ca. & Alex. in l.gerit. ff.de acquir. hęredi.qm̃ cum legitima debeatur iure hęreditario,& filij inſtituti vniuerſaliter non poſſint pro parte acceptare,& pro parte repudiare hæreditatem l.2.& ibi doc.omnes.ff.de acqui.hæred.ſequitur ꝙ filij vniuerſaliter inſtituti in tota hęreditate quoad proprietate tm̃ non poſſunt dici grauati in ſua legitima reſpectu vſusfructus omnium bonorũ relicti vxori,vel alij:& conſequenter ſequitur,ꝙ iura,quæ volũt ꝙ filijs debeatur legitima in bonis patris tàm reſpectu vſusfructus, q̃ proprietatis iuxta quæ habentur in d. auth.nouiſſima cum ſimilib.debẽt intelligi, quando ipſis filijs eſſet relicta ſolùm legitima, vel aliquid loco legitimę, ſecus, qñ eſſent vniuerſaliter inſtituti in omnibus bonis, quoniam quoad vſumfructum etiã legitimę poſſent filij grauari, quia illo caſu legitima non eſt in conſideratione: & ſic ex præmiſſis videtur concludẽdum,ꝙ in terminis noſtris filij do.Mini vniuerſaliter inſtituti in omnibus bonis totius patrimonij magni quoad proprietatẽ,potuerũt grauari in legitima ſua reſpectu vſusfructus omnium bonorũ relicti domino Neſtori.¶ Cæterum his omnibus minimè aduerſantibus, prout re uera non obſtant.contrariã ſententiã proculdubio puto eſſe veriorẽ,& cõcludo,
4 † ꝙ non obſtantibus diſpoſitis per do. Minum in ſuo teſtamento, & nõ obſtãte relicto vſusfructus facto do.Neſtori, filijs do. Mini vniuerſaliter inſtitutis quoad proprietatẽ debeatur in vita do. Neſtoris legitima pleno iure abſque onere dicti vſusfructus: quam concluſionem cõfirmo lege,ratione, & auctoritate: lege probatur in primis tex.in auth.de triẽt.& ſemiſſ. in §.prohibemus colla. 3.qui loquitur in caſu etiam, qñ pater filios vniuerſaliter inſtituiſſet in nuda proprietate rerum ſuarum, vxori verò reliquiſſet omnẽ vſumfructum bonorum, & ſic etiã legitimæ portionis debitæ filijs iure naturæ, & tamẽ determinat hoc non licere parentibus facere, quoniam filijs ſaltẽ debebitur etiam viuente vxore legitima pleno iure, videlicet quoad proprietatem,& vſumfructum,& ita illum tex.intelligit Io. And.in addition. ad Spec.in tit. de pignori. ¶ Secundo corroboratur hoc per tex.in auth.nouiſſima.C.de inof.teſta.quæ aſſumitur ex d.§. prohibemus,& cõſequenter debet intelligi in terminis,& in caſu illius tex.videlicet quãdo pater filios inſtituiſſet in nuda proprietate rerũ ſuarũ,& ſic vniuerſaliter,& vxori reliquiſſet ſuarũ rerũ omnẽ vſumfructum,arg.l.oẽs.C.de præſcrip.30.anno.& in auth.de filijs ant. dotal.inſtrum.nat.in verſi.tertia verò col.3.& in l.2.ff.de coniung.cũ emancip.lib.& tamen ille tex. vult ꝙ reſpectu partis legitimæ filij non poſſint frau-

dari vſufructu,ſed ipſis illius portionis vſusfru
5 beatur. ¶ Tertio † facit l.ſcimus.§.cum autem
inof.teſta.vbi ſi pater inſtituit hęredem extra
uerſaliter,& diſpoſuerit illũ, cùm moreẽ, debe
reditatem reſtituere filio ſuo,& cõſequẽter g
rit filium nedum in legitima,ſed etiã in omn
nis hęreditatis cũ onere cõditionis,& dilation
tis ipſius hęredis extranei, quo caſu teſtato c
voluiſſe, ꝙ ipſe extraneus hęres viuẽs habere
fructus bonorum hęreditatis iux.tex.cum
in fideicommiſſaria.ff.ad Trebel.& in l.Pap
vnde ſi quis cum gl.ff.de inof.teſta. cum ſi
in d.§.cum autem,ꝙ ipſi filio debetur leg
iure,& ſic cum fructibus ipſius illico,& i
reliquũ verò hæreditatis debebit reſtitui
ipſius hæredis extranei;& ſic per illum te
batur, ꝙ quando pater grauauit filium
nium bonorum,& totius hęreditatis,onus
reſpectu legitimę, & illa debetur filio
onere,reſpectu verò reſidui onus nõ reij
betur illud reſiduum filio,prout diſpoſuit
ſic cum ſuo onere: Ita dicẽdum eſt in caſu
onus vſusfructus deduci debeat reſpectu legitimę
ſic filijs do.Mini incõtienti,& in vita do.Neſtoris de
beatur abſque onere vſusfructus,reliquũ vero hæredi
tatis debeatur ipſis filij do. Mini cũ ſuo onere: & ita
in terminis illũ tex.inducit Pa.de Caſ.ibi,vt ſtatim di
cam. ¶ Ratione confirmatur concluſio tradita,quo
niã ſi pater poſſet vxori,vel alij relinquere vſumfru
oĩum bonorũ, ita ꝙ filio nõ deberetur vſusfructus
gitimę viuẽte vſufructuario,etiam in caſu, quo p
filium hæredem inſtituiſſet vniuerſaliter in nuda
prietate,cõtingere poſſet,ꝙ ipſi filij fame morer
cum ipſi non haberent, vnde poſſent viuere;&
onus vſusfructus eſt reijciendum,& deducendũ,
tũ eſt reſpectu legitimę debitę iure naturę,vt
lij etiam in vita vſufructuarij habeant pleno i
in hac ratione fundata eſt diſpoſitio.d.§.prohi
quę ratio pariter militat,ſiue filius duntaxat
ſtitutus in legitima,ſiue vniuerſaliter in nuda p
tate omniũ bonorũ,vt expreſsè voluit Ioa.An
co præallegato,quem in terminis noſtris ſequ
refert Alex in l.extraneum. C. de hęred.inſtit
col. ¶ Tertio principaliter hęc concluſio prob
auctoritate gloſſarũ, & doctorũ cõmuniter, qui
voluerunt in terminis,nam concluudũt,ꝙ ſi pater
lijs inſtituti, vniuerſaliter ĩ omnibus bonis relinq
vſumfructũ vxori,vel alteri omniũ ſuorum bonor
filij poſſunt petere legitimã incontinenti,& eis de
tur pleno iure etiã quoad vſumfructũ,qm̃ onus vſus
fructus reijcitur,quatenus eſt legitima,ita volũt gl
d.l.vxori la 4.ff.de vſufru.lega. & in d.l.omnium
vſufr.& in auth.nouiſſima.C.de inof.teſta.& in
niam in prioribus eo. tit. quę omnes gl.volũt,
in d.l.uxori, & in d.l.omniũ, qui probare vide
contrariũ,corrigitur hodie per d.auth.nouiſſ
in corpore,vnde ſumitur,& hoc idem refert
§.prohibemus,quãuis in hoc ſe non firme
nionem ſequitur Bar.firmando pedes,&
eſſe communem in d.l.vxori la 4.per tex.
bemus,& intelligit Bar.hoc procedere,etiam
fuiſſet vniuerſaliter inſtitutus in omnibus bonis quo
ad proprietatem nudam,quoniam loquitur in termi
nis.d.l.vxori,qui tex. communiter ſic intelligitur,
etiam in terminis in quibus loquitur gl.in d.auth.
uiſſima,quę propriè loquitur in caſu iſto: Etſi ver
ſit,prout verum eſt, ꝙ hæc ſit cõmunis opinio,
affirmant Bar.& Alex.& Pau.de Caſt.in locis inf
legandis,ſequitur,ꝙ in iudicando, & conſulend
erit ab illa recedendum per ea,quæ dicunt Io.
& a

& alij in c. ne initaris de conſtitution. Hanc ſenten-
tiam in terminis ſequitur Bal.in l.fi.C.de indict.vidui.
tol. qui dixit, quòd ſi pater, filio inſtituto vniuerſa-
liter in tota hæreditate, relinquat vſumfructum om-
nium bonorum vxori, vel alij p̄ hæc verba, relinquo
vſumfructum oīum bonorū, quo caſu cēſetur relin-
quere p̄priè vſūfructū, vt ibi per eū, quoniā hęc ver-
ba proferuntur nō habito reſpc̄tu ad perſonā tantū, ſed
ſecus iuxta ea, quæ habentur p̄ Bal.in auth.hoc locū.
C.de ſecund.nupſ.muli.in 2.col.iſto caſu mulier habe-
ret vſumfructū omniū bonorum, deducta tamē legi-
tima, in qua filij grauari non poſſunt, ēt reſpectu vſuſ-
fructus per d.auth. nouiſsima, & in corpore, vnde ſu-
mitur, videlicet in d.§.p̄hibemus: Et ſic apertè colligi
tur, quod Bar.& Bal.intellgūt d.§.prohibemus, & d.auth.
nouiſsima, prout ſ̄.intellexi, videlicet etiā in caſu quo
pater vxori reliquiſſet vſumfructū omniū bonorū, &
filios inſtituiſſet vniuerſaliter hæredes in nuda p̄prie
tate, & tūc ille tex. clarè vult legitimā ilico, & incōti-
nenti debet ipſis filiis pleno iure deducto onere vſuſ
fructus: Idem ſequitur etiā Alex.in conſilijs ſuis, ma-
ximè in conſ.40.in 1. volu. & Salicet. in d.auth nouiſ-
ſima in oppoſit. qui affirmat hanc eſſe veriorē opi-
nionē, & magis communem; & dicit Paul. de Caſtr.
in d.auth. in fi. verb. & ſic nota, q̄ ſi pater inſtituat filiū vniuer
ſaliter in oībus bonis, & vxori ſuę leget vſumfructum
omniū bonorū, vxor nō debet habere vſumfructū niſi
pro duabus tertijs, q̄bus poterat pater diſponere etiā
quoad p̄prietatē, eodē modo de uſufructu; Sed de
alia tertia, quæ erat neceſſaria p̄ legitima filij, nō de-
bet habere vſumfructū, q̄a ſicut pater de illa non pote
rat tempore quo ad p̄prietatē, ita nec quoad uſumfructū,
nec tertiam p̄prietatis, quod habet filius in alijs dua-
bus tertijs tenentur cōpenſare cū vſufructu ſuę legiti
mæ, id eſt tertiæ & hoc vult iſta glo. quæ cōmuniter
tenetur & obſeruat, & ita not. in l.omniū.ff.de vſufruc.
Hæc ſunt verba Pauli ad literā, quæ melius nō poſſent
quadrare: dicit ēt idem Paul.in d.l.ſcimus.§.cū autem,
quod tex. in §.cum autem differt à l.quoniā in priori
bus, quia in d.l quoniā tex.loquitur, quando ſola legi-
tima fuit relicta filio ſub cōditione, vel in tempus, vel
cum onere, quo caſu remouetur conditio, dilatio,
& onus, text. verò in d.§.cū autem loquitur, quando
vltra legitimam etiā tota hæreditas fuit filio relicta,
& ideo dicebatur, q̄ deberet compēſari illud plus, quod
fuit relictum filio vltra legitimam, cū grauamine con
ditionis, vel tēporis, vel oneris, & ſic q̄ onus, ſeu gra-
uamen non deberet remoueri etiam reſpectu legiti-
mæ, argu. l.ſi pater puellæ C. de inoff.teſta. & per re-
gulam, quæ habet, quòd qui in vno releuatur, in alio
grauari poteſt, l.eum qui.ff.de iureiur.tamen contra-
rium eſt, vt in d.§. cum autem; ſimile eſt, quod not.
per gloſ.in d l.vxori la 4.& in d.l.omnium, vbi relictū
proprietatis vltra etiam legitimam debitam filijs nō
compenſatur cum fructibus legitimæ, immò eo non
obſtante filij debent habere legitimam, & fructus le-
gitimæ debent deduci: hæc ſunt verba Pauli in d.§.cū
autem, quæ non poſſent melius caſui noſtro conue-
nire, ex cuius dictis colligitur reſponſio pluribus ex
his, quæ in contrarium adducebatur. Quare in effectu
hanc opinionem, vt atteſtantur, quaſi oēs, ſequunt̄
communiter, & ita obſeruatur vt dicunt Paul. de
Caſtr. & alij in.d. auth. nouiſsima, vbi idem ſequitur
Ioan. Butrig. vt etiam refert Alex. in conſil.29.in 4.
volu. Io.And.in additio.Specul.in titu. de pignor.in
addi. §. ſi. p. durat ſi vſusfructus, vbi ad literā tenet in ter
minis noſtris hāc opinionē, & illā p̄bat iiſdē iurib⁹, &
rationibus, q̄bus ſupra motus fui. Apparet itaq; ex prę
dictis, q̄ filijs domini Mini debetur legitima debita iu
re naturæ pleno iure, videlicet quoad proprietatem,

& vſumfructum etiam viuente domino Neſtore uſu
fructuario omnium bonorum, non obſtantibus di-
ſpoſitis per do.Minum eorum patrem in eius teſtamē
to.¶ Et quamuis ex pręmiſsis poſsit colligi reſponſio
adductis pro parte contraria, tamen pro clariori intel
ligentia ſpecialiter illis reſponſum accommodabo:
Non obſtat igitur in primis id, quod voluit gloſ.in d.
§.prohibemus, quòd quando filij fuerunt inſtituti vni
uerſaliter hæredes in p̄prietate nuda, onere vſusfru-
ctus poſſunt grauari in legitima, ex quo nō cenſentur
grauati, quoniam compenſatur illud plus, quod fuit
ipſis relictū vltra legitimum, cū vſufructu legitimæ,
& ita videtur ſequi Bar.in d.auth.hoc locū, quia huic
rationi colligitur reſponſio ex ijs, quæ in terminis
ponit Paul.de Caſtr.in d.auth. nouiſsima in fi. verb.&
in d.l.ſcimus.§. cum autem, cuius verba retuli ſupra,
& contrarium eius, quod dixit Bar.in d.auth. hoc lo-
cum, tenuit idem Bar.in d.l. vxori, & ſequuntur doct.
communiter, vt retuli: & quamuis non nulli tenue-
rint contrarium ſic limitando tex. in d. l.quoniam in
prioribus, inter quos videtur eſſe Ange. in d.§.prohi
hibemus, tamen opinio, quam ſupra comprobaui,
eſt verior, & communior, vt dixi. ¶ Nec obſtat d.l.
vxori la 4.quia ille tex.procedit de iure antiquo ffff.q̄
hodie repetitur correctum per ius nouiſsimū authen
ticorum, de quo in d.auth.nouiſsima, & in d.§.prohi
bemus, & etiam per ius Codicis, de quo in d.l.ſcimus.
§.cū autē, vt expreſſè dicunt gloſſ.cōmuniter, & doc.
quaſi oīs, quos ad plenū retuli; & ita tenēt Bar. & alij
in d.auth.nouiſsima, & ī d.l.vxori. Nec eſt verū, q̄d id,
quod dicūt doc.in d.auth.hoc locum & in l.titia cum
aūt la 1.§.titia.ff.đ leg.2.videlicet, q̄ q̄ñ pater reliquit
vſumfuctum oīum bonorum vxori, vel alteri, de legi
tima debita filijs deducendū ſit onus vſusfru.adeò, q̄
filijs debetur legitima pleno iure, nō obſtante legato
uſusfructus, q̄ iſtud ſit intelligendum, quando filijs ſo
lum fuiſſet relicta legitima, vel aliquid loco legitimę,
ſecus ſi filij eſſent inſtituti vniuerſaliter in omnibus
bonis &c. quia doct. communiter ſunt in contraria
opinione, vt declarant Paul.de Caſtr.in d.auth.nouiſ-
ſima in fin. verb. & in d.l.ſcimus.§. cum autē, & Ioan.
Andr.in addi.ad Specul.in tit.de pignor.& plures alii,
& eſt cōmunis opinio, vt dixi; & ideò ſuper hoc vlte-
rius non inſiſto.¶ Nec aduerſatur etiam id, quod ſu-
pra dicebatur, q̄ quando filij fuerunt vniuerſaliter in-
ſtituti, maximè in amplo patrimonio, & in tota hære
ditate ita, q̄ facta compēſatione vſusfructus legitimæ
cum eo, quod vltra legitimam filijs relictum fuit, fi-
lij non poſſunt dici grauati, tunc legitima debita iu-
re naturæ nō eſt, nec eſſe debet in conſideratione, ſed
totum illud, in quo ipſi filij fuerunt vniueſaliliter inſti
tuti, adeò q̄ ipſi, refutato reſiduo, non poſſent acce-
ptare, ſeu velle ſolam legitimam per ea, quæ voluit
Bart.& alij in d.l. gerit & in alijs locis, de q̄bus ibi per
9 Alex.quoniam reſpondetur, † q̄ quando filij vniuer-
ſaliter inſtituti reperiuntur grauati, & onerati etiam
ſuper legitima ſua, tūc in facultate, & poteſtate filio-
rum eſt acceptare legitimam, & reſiduum repudiare,
& ſic de legitima haberi poteſt cōſideratio ſeparatim
à reliquo patrimonio, vt voluit Alex. poſt Bar.in.d.l.
gerit, qui plures allegat: ergo ſi ratione oneris, & gra.
uaminis legitima poteſt conſiderari. vt quid ſepara-
tum à reſiduo hæreditatis taliter, q̄ filus poteſt legiti-
mam accptare ſine onere, & relinquum repudiare,
vt ibi, ſequitur, q̄ etiam poterit filius legitimam acce
ptare ſine onere, & grauamine, & reliquum cum ſuo
onere, quoniā ſic minns fieri dicitur contra regulā, l.
2. cū materia. ff. de acquiren.hæredita. vbi quis non
poteſt pro parte hæreditatē acceptare, & partē repu-
diare, & iſtud probatur ex.tex.in d.l.ſcimus. §.cū autē.
&

& d.§.ꝓhibemus,& ex alijs ſupra deductis,& allegatis; quibus probatur,ꝙ filius v niuerſaliter inſtitutus ratione grauaminis poteſt ſuam legitimam acceptare abſque onere illo, & reſiduũ cum grauamine adiuncto. ¶ Modò venio ad ſecundũ, cũ quo quæritur, an do. Neſtor vſufructuarius cogatur filios do.Mini acceptare ſecũ ad habitandũ in eadẽ domo, in qua ipſe habi-
7 tat: Et prima facie videtur, ꝙ non,† quia ille, qui tenetur ad alimenta præſtãda, ꝑut tenetur do.Neſtor prȩſtare filijs do.Mini, vt ex verbis teſtamenti colligitur, iuncta.l.fi.§.ipſum filiũ C.de bonis quæ libe.cũ ibi no. ſufficit, ꝙ alimenta præſtet in aliqua domo ſeparata, vel ꝙ prȩſtet ſibi præbendã, ex qua poſſint commodè ali, nec cogitur in eadẽ domo, in qua ipſe habitat, illa præſtare, vt voluit Bal. qui dicit hoc eſſe mirabile in l. 1.§.ſed ſcimus.C.de lat. libert. toll. per illũ tex. qui optimè probat, & ſequitur Io. de Ana. in c.vnico in 3. col. de infanti, expoſi. idemq; ſequuntur moderniſs. in c. cum haberet de eo qui dux. in matrimo. quam pollu.per adult. & doc. in l.1. C.de legat.& Bar.in l.1. & in l.libertis.§.lucius,ff.de aliment.& ciba.lega.& in l.diuortio in pri.ff.ſolut.matri. vbi Alex.& alij dicũt, ꝙ quando ſimpliciter reliquuntur alimenta alicui, hȩres nõ tenetur,nec cogitur illa præſtare in domo ſua,
8 ſed extra domum, quoniam † quamuis illi, cui ſunt alimenta relicta,debeatur habitatio,quæ dicitur pars alimentorum, vt l.legatis, & l.fi.ff.de alimen.& ciba. legat.glo.in c.epiſcopus,10.q.2. nõ tamẽ debetur habitatio illa,in qua habitat hæres, ſeu ille, qui tenetur
9 alimenta præſtare, in tantum, † ꝙ ſi alicui ſint relicta alimẽta,ſi in domo hæredis,vel donec in domo hȩredis habitauerit, tunc hæres non cogitur illa præſtare in domo ſua, ſed poteſt extra domũ ſuã illa præſtare, ꝗa hoc videtur adiectũ ad fauorem, & vtilitatẽ hæredis,ꝗ præſtare tenetur alimenta, quæ facilius poterit præſtare in domo ſua, quàm extra, vt dicit tex.& ibi Bar.& Ale. in l.caio.§.imperator.ff.de.alimen.& cib.
10 lega.& ĩ d.l.libertis.§.lucius:† quinimmo ſi alicui ſint relicta alimenta, ſi,ſeu donec habitauerit in domo hȩredis,ille poteſt petere alimẽta ſibi preſtari etiam extra domum, qñ haberet iuſtã cauſam habitandi extra domum,puta qñ iuſtè timeret,ne inſidiaretur ſuȩ pudicitiæ, ſeu vitæ,vel qñ honeſtè non poſſet habitare in domo cum hærede, vt voluit Bart. & ibi Alex. in d.l. caio, vbi eſt bonus tex.& habetur per Salic.& alios in d.l.j. C.de legat. & in auth.hoc locũ C.ſi ſecund.nupſ. mul.Sed do.Neſtor paratus eſt præſtare ſufficientẽ habitationẽ, & alimenta cõdecentia extra domũ ſuæ habitationis filijs do.Mini,& eorũ familijs,ꝑut hactenus præſtitit, & exhibuit; & Item habet iuſtam cauſam non habitandi ſimul cũ filijs do.Mini,ergo &c.¶ Prȩmiſsis tamen non obſtantibus,teneo contrariam partem,quã veriorem puto,ꝙ ipſe dominus Neſtor cogi poſsit ad permittendum filios do.Mini ſecum habita
11 re in eadem domo,& præmitto† non referre,an legata,ſeu fideicommiſſa particularia fiãt verbis directis, ſiue deprecatiuis, vel obliquis, vt in l.omne verbum
12 in prin.C.cõmunia de lega.†& verba directa dicuntur illa, quæ referuntur, ad legatarium, ſeu ad illum,cui relinquitur,& qui honoratur, ſi verò dirigãtur ad hæredem grauatũ,dicuntur obliqua; & quando dirigun tur,ſeu referuntur ad legatarium, quædã dicuntur directa plus,quàm alia, cuiuſmodi ſunt verba præceptiua iubeo,& ſimilia, quædam autem minus directa, vt ſunt verba deprecatiua mando, rogo &c.vt notabiliter declarat Paul. de Caſtr. per illum tex.in d.l.omne
13 verbum in prin. ¶ His ſtantibus infero, † ꝙ cũ in terminis noſtris per verbum mando, quod eſt deprecatiuũ directũ, ſeu relatũ ad filios, d. Minus teſtator uoluerit ipſos filios debere ſtare, & morari in eadẽ habi-

tione,& domo cum domino Neſtore, ex hoc ... ſtator dicit prælegaſſe filijs ſuis habitationẽ ... cti do.Neſtoris,& ipſius teſtatoris, quoniam ... mãdo,quod eſt directum,& deprecatiuũ, ... gitur ad honoratũ,importat legatum vt ... quod prælegatum poteſt eſſe valdè vtile ... ſtatoris,tum ratione habitationis iux.tex.in ... tiquitas C.de vſufru.& per totũ.ff.de vſu,& ... ratione curæ,& regiminis,& adminiſtrationis ... voluit do.teſtator ſpectare ad do. Neſtore ... ſuũ ſuper bonis,& ꝑſonis filiorũ ſuorũ,pro... & habere debent parẽtes erga filios, iuxta ... bis teſtamẽti apparent,iuncta l.fi. C.de bo...
14 ¶ Secundo conſiderandum eſt, † ꝙ aut ... alicui relicta fuerunt alimẽta,nec dictum ... de domo, ſeu habitatione, & tunc legatarius ... nebitur ſtare,nec habitare in domo hæredis ... res cogetur alimenta præſtare in domo ... tionis, ſed poterũt ea preſtari extra domum, vt voluit Bal.in annalibus in fi.verb.C.de le... l.libertis §.lucius.vbi ẽ bon⁹ tex.& ibi Alex. ... & cib.legat.& ita procedant not.per Bal.qui ... in caſu iſto in l.vnica.C.de lat.liber.toll.per ... not.per. Io.de Ana.in d.c.vnico de infan.expoſi. & hic nõ eſt caſus noſter:aut teſtator voluit ... debere cõmorari cũ hærede, & ſecũ habitare in eadem domo reſpectu alimentorũ relictorũ, vt quia teſtator dixerit.lego,ſeu relinquo alimenta vxori,ſeu ... nec, & quouſq; morabitur in domo hæredis, ... linquo alimenta titio,ſi morabitur & habitabit cũ hærede: & quamuis doc.ſint varij,in cuius fauorem ... vtilitatẽ iſtud dicatur appoſitum, quoniã. Bar. in ... C.de lega.& in l.illis libertis.ff.de condit.& dem. & in l.caio.§.imperator.ff.de aliment.& cib.lega. Petr.de Anch.in cõſ.255.incip. ſup hoc quæſito ... col. in verſ.præterea,volunt,ꝙ dicatur adiectũ ... uorem,& vtilitatem illius,ꝗ tenetur alimẽta ... & ſic hȩredis,ꝗa illa facilius poterit prȩſtare in domo ſua. quàm extra domum; et Bal. Salic. & ... cõmuniter doc.in d.l.j.C.de.lega.& in d.l.illis ... dicũt, hoc debere intelligi in dubio in fauorẽ,& ... litatem legatarij, cui alimẽta erant prȩſtanda, ... cum glo. in d.l.j.C.lega.vbi doc.declarat, at ſi ... bis teſtatoris clare cõſtaret,ad cuius vtilitatem ... ſet adiectum, tunc ſtaretur certo,arg.d.l.illis liber. & ibi Paul. de Caſt. & Io.de Imo. & hic etiam non ... caſus noſter: tamẽ ſequendo opinionem Bar. de ... ſupra, in facultate hæredis eſſet velle præſtare alimenta in domo ſuo, vt in d.l.caio.§. imperator, & ibi Bar. & etiã extra domũ,& ita inteligantur ea,quȩ ponũt Bar. & alij in l.diuortio in prin.ff.ſolut. ma.& in d.l.j.C. de lega. ſequendo verò opinionem contrariam, ꝙ ... fuerit appoſitum in fauorem, & vtilitatem lega... cui alimenta fuerunt relicta,& tunc poterit ipſe ... re, ꝙ ſibi præſtentur alimenta in domo hȩredis ... hoc non placuerit, poterit etiam velle, ꝙ præſtentur ſibi extra domum hȩredis,nec tenebitur cum ... cõmorari,quia ipſe poteſt renunciare fauori ... l. ſi quis in conſcribendo. C. đ pact. Sed quoniam ... hic eſt caſus noſter, ideò ſuper hoc non inſiſto,& ca... pio alium caſum,videlicet quando teſtator mandauit alicui,vt habitaret, & commoraretur cum hærede in eadem domo, non ratione alimentorum, nec ad fa... uorem,ſeu vtilitatem illius,cum quo debeat morari, ſed ipſius,vt eius haberetur cura,regimen, guber... tio, iuxta ea, quæ dicit Io. de Imol. in d.l.illis liber... per illum text.& iux.not. per Salic.& Paul.de Ca... d.l.j.per.Bal.in l.fi.C.de indic.vidui. toll.in prin. ... ibi,ſed quid teſtator; & tũc quamuis ille, cui man... fuit,vt deberȩt morari ad eius vtilitatẽ,& fauorẽ ...

huic fauori ſuo renūciare, & ſic poſſet velle habitare ſeorſum, ar. d. l. ſi qs in cōſcribēdo, tñ ille, cū quo deberet morari, & habitare, nō poſſet eū excludere à habitatione, immo teneret recipere ſecū ad habitandū, cū qs fauori alterius non poſsit renūciare, nec præiudicare, alioquin relicto ſibi facto a teſtatore … deberet, arg. eorū, quæ voluit Io. de Imol. per tex. in d. l. illis libertis, dū exēplificat, quādo aliqd … legauit libertis, ſi cū filijs morarentur, fauore filiorū: & ideò cū p ipſum teſtatorē in caſu noſtro mandatū fuerit filijs ſuis, vt deberent habitare in eadē domo cū do. Neſtore ad vtilitatē ipſorū filiorū ratione curæ, & regiminis, & adminiſtrationis, quā voluit teſtator ſpectare ad ipſum do. Neſtorē, ſequitur, ꝙ ipſe do. Neſtor non pōt huic fauori filiorum do. Mini in præiudicium eorum renunciare, iuribus vulgaribus. Item cum ipſis filijs do. Mini fuerit legata, & relicta habitatio domus, in qua habitat do. Neſtor, vt dictum fuit, ſequitur quod non eſt in poteſtate do. Neſtoris velle dare aliā domum, & habitationem ſeparatam, arg. l. pen. §. j. ff. de vſu & habit. ¶ Præterea poſito, ꝙ filijs do. Mini fuerit iniunctum, ꝙ deberēt morari, & habitare cū do. Neſtore vſufructuario reſpectu, & ratione alimētorū, tñ ex quo hoc dicitur adiectum in dubio ad vtilitatē, & fauorē ipſorum filiorum do. Mini, prout videntur in dubio velle, & cōcludere doctores communiter in d. l. j. C. de legat. vt retuli, & prout expreſsè, & clarè hoc colligitur ex verbis, & ex mēte do. Mini teſtatoris, ſequitur, ꝙ de habitatione, quæ ē pars alimētorū, dicitur adiectū per teſtatorem, vt ipſe …raret, in qua habitatione, & domo vellet filios morari, & habitare p ea, quæ nobiliter voluit … in d. l. j. C. de lega. ¶ Ex quibus concluditur, ꝙ do. Neſtor tenetur recipere filios do. Mini ad habitādum, & ex præmiſsis clara colligitur reſpōſio ad dicta ſupra pro cōtraria opinione, & maximè dū dicitur, ꝙ qui tenetur præſtare alimenta in domo ſua, poteſt illa extra domum præſtare in alia domo, ſi ille deneget ea pſtare in domo ſua, vt puta, qa honeſte, vel tutè nō poſſet habitare cū illo, iuxta. l. caio. §. imperator, & ibi Bar. ff. de alim. & cib. lega. cū ſimi. in d. l. legatis, qa illud eſt verū, quādo habitatio venit acceſſoriè ad alimenta ad d. l. legatis, & l. fi. ff. de alim. & ciba. leg. ſecus ſi æquè prīcipaliter fuiſſet relicta habitatio ſeparatim ab alimētis, ꝓut in caſu noſtro relictū fuit filijs do. Mini, qa tūc ipſis habitatio illa non deberet, arg. d. l. pen. §. j. ff. de vſu, & habit. Præterea, ꝙ tutè, & honeſtè non poſsit do. Neſtor ſimul habitare, nō eſt probatū, prout neceſſariū eſt, & vt pſupponunt Doct. qui hoc ponunt. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Legitima iure naturæ debita quoad ſubſtantiam quidem in totum tolli per ſtatutum non poteſt, quoad quottam verò, & ſummam minui, & immutari poteſt.*

2 *Filia non congruenter dotata agit ad ſupplementum congruę dotis arbitrio boni viri, niſi ſtatutum mandans filiā eſſe dotandā diſponeret etiam illam debere eſſe contentā dote à patre data*

3 *Supplementum de dote ad legitimam recipitur.*

4 *Statutum excludens filias fœminas à ſucceſſione paterna, & materna à legitima iure naturæ debita eſt odioſum, & exorbitās:*

5 *& præciſè in caſu ſuo intelligendum,*

6 *… iuri communi deroget, quam fieri poſſit.*

7 *Agendi ſupplementum legitimæ non modo filijs, ſed hæredibus quoq; competit, & per triginta annos durat.*

8 *Statutum in vno caſu tantum iuri communi derogans in alijs ius commune cenſetur admittere.*

9 *… loquens conditionaliter, & limitatiuè in certo caſu locum habet ſolum in caſu conditionis, & limitationis.*

10 *Diſpoſitio loquēs de dotata, aut dotāda, Similiter relictū dotis, cū*

nupſerit, locū non habet in ea, ꝗ ante nubiles annos mortua ſit.

11 *Filia, vel eius hæres legitimam ſemper in dubio petit, niſi expreſſè, & clariſſimè foret excluſa.*

12 *Statutum Imolæ ſub rubrica quòd filia ſit contenta relicto ſibi in teſtamento facto, an, & quomodo filiam à legitima, eiuſue ſupplemento excludat.*

13 *Dotes maternę, an, & quādo in dotē filię debitā ex patris diſpoſitione ſint imputādæ, & quid in legitimā, eiuſúe ſupplemētum.*

14 *Teſtator reliquendo filiæ dotem, ne ea dotes maternas poſſit petere, validè diſponit.*

15 *Filia, cui legatum amplum excedens legitimam factum fuit à patre, in legitima grauari poteſt.*

16 *Ius deliberandi de adeūdo hæreditatem ad omnes heredes tranſmittitur, & quando tempus currat. & num. 27. & 28.*

17 *Legatum filijs, quod caducum, & nullum fit, nullum ipſis ad alia petenda præſtat impedimentum.*

18 *Pater dotando filiā in teſtamēto, aut aliter, & prohibendo, ne bona materna petere poſſet, cenſeť de bonis ſuis dotaſſe, niſi aliud clarius dixerit, ſi bona ſua ad dotādum in ea ſumma ſufficiāt.*

19 *Relictum filiæ pro dote ex diſpoſitione teſtatoris, eſt in legitima compenſandum, & è contra.*

20 *In relicto facto filiæ ꝓ dotibus, & ꝓ legitima, & in dotibus maternis ille debitis, onus fideicommiſſi, aut aliud grauamen à patre iniungi non poteſt, niſi quatenus legitimam ſuam excedat.*

21 *Filia, cui pater reliquit pro dotibus ſuis, vt eo relicto contenta eſſet, neq; bona materna poſſet petere, an, & quando ipſa, vel hæres ſuus ad bona materna agere poſſit.*

22 *Quid ſi filia, vel hæres legatum agnouiſſent, & acceptaſſent, & nu. 29.*

23 *Ad legatum quantitatis, & generis conſequendum duæ competunt actiones, quæ vſq; ad annos triginta durant.*

24 *Legatū nō agnitū ad hr̄des tranſmittiť, ſec⁹ ē ī hr̄ditate nō adita.*

25 *Ad hr̄ditatē matris nō aditā quo iure hæres filij admitti poſſit.*

26 *Minore mortuo in minori ætate, antequā hæreditatē ſibi delatā adiret, hæres ſuus ēt maior pōt ad adeundū in integra reſtitui.*

27 *Ius, & tempus deliberandi ad adeundum in hæredibus, non autem in legatarijs attenditur.*

28 *Pupillis nullum tempus, durante pupillari ætate, currit.*

30 *Minori enormiter læſo per reſtitutionem in integrum ſuccuritur.*

EPITOME.

Statuto Ciuitatis Imolæ diſponēte, ꝙ vltima volūtas parentū in filiabus oībus obſeruetur, & ꝙ filiæ relicto ſibi in teſtō patris quocūq; relicti titulo ſint cōtētæ, & agere nō poſsint ad repletionē falcidiæ iure naturæ debitæ, ēt ſi minus fuerit eis relictū, & hoc in caſū, quo filiæ dotatæ fuiſſent, vel ſi dotæ nō eſſent, dotādæ eſſent arbitrio boni viri, ſi teſtator iure īſtitutionis ꝓ oī portione legitimę, & ꝓ dotib⁹ ſuis duab⁹ ſuis filiabus certū qd ꝓ qualibet relinquerit, & de hoc relicto voluerit eas debere eſſe tacitas, & cōtētas, nec poſſe petere legitimā, aut trebellianicā, nec iura dotiū, & ſupradotiū matris earū, vna ex dictis filiabus ante nubiles annos mortua, alterā ſupereſtitē tanquā defunctę hr̄dē & ad ſupplemētū legitime illi iure naturæ debitę ī bonis patris, & ad partē dotiū, & ſ̄dotiū maternarū ipſi defunctę debitā poſſe agere, ex plurib⁹ oſtēdiť.

CONSILIVM XXV.

VISO teſtamento Euangeliſtæ, in quo iure iſtitutionis pro omni portione legitimæ reliquit Pantaſileæ, & Hippolytæ ſuis filiabus libras mille trecentas pro qualibet, de quo relicto voluit eas debere eſſe tacitas, & contentas, nec petere poſſe legitimam, aut trebellianicam, nec iura dotium, & ſupradotiū dominæ Iuliæ ſuę matris, cōſideratiſq; verbis ſtatuti Imolæ ſub rubrica, ꝙ filia ſit contenta relicto ſibi in teſtō facto, ſuper duobus eſt inſiſtendum, Primum eſt, an Pantaſilea hæres Hippolytæ poſsit agere ad ſupplementum legitimæ